

Valtuustoaloite: Nakkilan on jatkettava toisen asteen koulutuksen maksuttomuutta

KV 29.04.2024 § 20

Eero Rantala jätti Vasemmistoliiton valtuustoryhmän puolesta seuraavan valtuustoaloitteen:

Maksuton toinen aste otettiin käyttöön valtakunnallisesti elokuussa 2021 ja samalla oppivelvollisuus nousi 18 ikävuoteen. Oppivelvollisille myönnettiin maksuttomat oppimateriaalit sen vuoden loppuun asti, jona nuori täyttää 20 vuotta. Muutoksen ansiosta jokainen nuori sai lukion tai ammatillisen koulutuksen tutkinnon suoritettua riippumatta perheen taloudellisesta tilanteesta.

Pelkän peruskoulun oppimäärän suorittaneiden työllisyysaste on noin 45 prosenttia, kun jo toisen asteen tutkinnon suorittaneilla työllisyysaste nousee yli 70 prosenttiin. Toisen asteen tutkinnon suorittaminen edistää siis merkittävästi myös työllistymistä ja osallistumista yhteiskuntaan.

Nyt Petteri Orpon hallitus on päättänyt rajata toisen asteen maksuttomuutta sen vuoden loppuun, kun nuori täyttää 18 vuotta. Hallituksen päätös tarkoittaa, että toisen asteen opinnot tulisivat maksullisiksi kesken opintojen, useimmille viimeisen vuoden osalta.

Maksuttomuus vaikuttaa koulutuksen tasa-arvon toteutumiseen ja vähentää eriarvoisuutta. Vuoden 2022 Lukiolaisbarometrin mukaan 45 prosenttia ensimmäisen vuoden opiskelijoista koki maksuttomuuden vaikuttaneen lukioon hakeutumiseen. Maksuttomuus on vaikuttanut päätökseen erityisesti opiskelijoilla, joiden vanhemmista vähintään toinen on työtön, kumpikaan vanhemmista ei ole korkeakoulutettuja tai joiden äidinkieli on muu kuin suomi.

Hallituksen päätös rajata maksuttomuutta on herättänyt laajaa vastustusta koulutuskentällä. Suomen lukiolaisten liitto on todennut muutoksen olevan erityisen kipeä niille nuorille, joilla on vaikeuksia toimeentulon, terveyden tai oppimisen kanssa. Suomen Vanhempainliitto on sanonut päätöksen olevan ristiriidassa sen tavoitteen kanssa, että jokainen nuori suorittaisi toisen asteen tutkinnon loppuun. Myös opettajien ammattijärjestö OAJ on ilmaissut huolensa uudistuksesta ja todennut sen sotkevan koulutuksen järjestäjien, rehtoreiden ja opettajien arkea. Muutoksesta aiheutuu opettajille lisätyötä ja kunnille hallinnollista byrokratiaa, jonka vuoksi tavoitellut säästöt voivat jäädä saavuttamatta.

Nakkilan ei tule toimeenpanna hallituksen päätöstä vaan jatkaa maksuttomien oppimateriaalien tarjoamista toisen asteen loppuun asti. Hallituksen haitallisista uudistuksista on poikettu paikallisesti myös aiemmin, kun kunnat jättivät toteuttamatta varhaiskasvatuksen ryhmäkokoja kasvattavia ja subjektiivista varhaiskasvatusoikeutta rajaavia Sipilän hallituksen päätöksiä.

Maksuttomuuden keskeyttäminen kesken tutkinnon aiheuttaisi kunnalle hallinnollisia kustannuksia sekä kuormittaisi rehtoreiden ja opettajien työtä.

Nakkilan kunnan taloudellinen panostus tulisi osoittaa nuorten koulutuksen turvaamiseen hallinnon lisäämisen sijaan.

Vasemmistoliiton Nakkilan valtuustoryhmä esittää, että Nakkila jatkaa maksuttoman toisen asteen koulutusta nuorille koko tutkinnon ajan.

Päätös Valtuusto lähetti aloitteen kunnanhallitukselle valmisteltavaksi.

Kh 03.06.2024 § 109

Nakkilan kunnanhallitus määrittelee, onko aloite:

- 1) toteuttamiskelpoinen
- 2) samankaltainen aiempien aloitteiden kanssa
- 3) kunnan toimialaa koskeva
- 4) mahdollista saada vastaus kysymällä.

Esittelijä Kunnanjohtaja Ojakoski Markus

Päätösehdotus Kunnanhallitus lähettää aloitteen sivistysvaliokunnan valmisteltavaksi.

Päätös Ehdotus hyväksyttiin.

Täytäntöönpano sivistysvaliokunta

SivVal 29.10.2024 § 69
98/12.00.01/2024

Valmistelija Sivistysjohtaja Koski Jari, p. 044 747 5941

Vasemmistoliiton valtuustoryhmä esittää valtuustoaloitteessa, että Nakkilan kunta takaa toisen asteen maksuttomuuden kaikille oppivelvollisuusikäisenä ammatillisen koulutuksen tai lukiokoulutuksen aloittaneille.

Laajennettu oppivelvollisuus astui voimaan vuonna 2021. Oppivelvollisuus päättyy, kun nuori täyttää 18 vuotta tai suorittaa toisen asteen tutkinnon (ylioppilastutkinto tai ammatillinen tutkinto) ennen sitä. Laajennetun oppivelvollisuuden voimaantulon myötä toisen asteen opinnot muuttuivat maksuttomiksi. Ensimmäisen ammatillisen tutkinnon tai lukion oppimäärän ja ylioppilastutkinnon suorittaminen on opiskelijalle maksutonta enintään sen kalenterivuoden loppuun, jolloin opiskelija täyttää 20 vuotta.

Tällä pyritään varmistamaan, että jokainen nuori voisi suorittaa toisen asteen tutkinnon riippumatta perheen taloudellisesta tilanteesta. Hallitus päätti huhtikuun 2024 kehysriihessä, että toisen asteen maksuttomuus päättyisi sinä vuonna, kun nuori täyttää 18 vuotta. Tämä olisi tarkoittanut sitä, että opiskeluun tarvittavat välineet ja materiaalit muuttuisivat maksullisiksi kesken opintojen.

Hallituksen päätös herätti hämmennystä opiskelijoiden keskuudessa ja sai aikaan laajaa vastustusta koulutuskentällä. Opetus- ja kulttuuriministeriö tiedotti 9.8.2024, että hallituksen kehysriihessä päätettyä toisen asteen oppimateriaalien maksuttomuuden rajausta ei toteuteta. Ministeriö on tehnyt korvaavasta säästöstä ehdotuksen, joka sisältyy valtiovarainministeriön talousarvioehdotukseen.

Hallituksen mukaan maksuttomuuden rajaaminen olisi vahvistanut julkista taloutta vuosittain 12 miljoonalla eurolla pitkällä aikavälillä. Ministeriölle asetettu säästötavoite pysyy kuitenkin ennallaan, ja vähennykset haetaan ammatillisen koulutuksen strategiarahoituksesta sekä toisen asteen koulutuksen hankerahoituksesta.

Sivistystoimialan vuoden 2025 talousarvioesitykseen ei sisälly leikkauksia lukiolaisten opiskeluun tarvittavien välineiden ja materiaalien hankkimiseen varattuihin määrärahoihin. Nykyinen tilanne mahdollistaa opiskelijoille maksuttoman opiskelun sen kalenterivuoden loppuun, jolloin opiskelija täyttää 20 vuotta.

Esittelijä	Sivistysjohtaja Koski Jari
Päätösehdotus	Sivistysvaliokunta päättää antaa kunnanhallitukselle ja edelleen valtuustolle esittelytekstin mukaisen vastauksen valtuustoaloitteeseen.
Päätös	Esitys hyväksyttiin.
Täytäntöönpano	Kunnanhallitus